

Лубінець Д. В.
доктор філософії
ORCID: 0009-0009-8544-1561

СВОБОДА ПРАЦІ ПРАЦІВНИКІВ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

Право на свободу трудової діяльності (свобода праці) становить один з фундаментальних принципів трудового права України [див., напр.: 1]. Ця засаднича ідея гарантує, що абсолютно кожен працівник володіє свободою у виборі професії, типу діяльності та місця роботи, а також гарантуючи при цьому й те, що сама реалізація права на працю буде реалізована без застосування примусу або дискримінації. Відтак, крізь призму принципу свободи праці кожен має невід’ємне право відмовитися від пропонованої роботи, за винятком випадків, коли така робота не вважається примусовою згідно з норм Конституцією України.

Враховуючи викладене зазначимо, що в рамках соціального захисту працівників критичної інфраструктури, держава повинна створити умови, які дозволяють працездатним громадянам мати вільний доступ до можливостей зайнятості у системі критичної інфраструктури, які можуть бути обмежені лише професійними вимогами, обґрунтованими необхідністю належного виконання обов’язків. Вказане також включає свободу вибору професії, виду роботи та місця праці, відповідно до навичок, інтересів, робочого досвіду, трудового потенціалу та особистих амбіцій працездатної особи.

Відтак, дотримуючись засадничих вимог принципу свободи праці, держава має:

Перше – вживати всі необхідні заходи для запобігання будь-яким проявам дискримінації у сферах праці та зайнятості на основі статі, віку, сексуальної орієнтації, раси, національності, мови, релігійних і політичних переконань, а також стану здоров’я або наявності інвалідності та ін.

Друге – забезпечувати умови, за яких працівники критичної інфраструктури матимуть реальну можливість створювати профспілки, вступати до них та брати участь у колективних переговорах для захисту своїх законних інтересів та досягнення умов праці, які не шкодять їхній основній соціальній безпеці. Держава також повинна гарантувати право на страйк та інші форми протесту в робочих місцях (звичайно, уважно зважаючи на вплив цих гарантій на національну безпеку). Вказані заходи, цілком зрозуміло, наразі є обмеженими в об'єктивації та мають бути в повній мірі гарантованими, зокрема, після завершення триваючої війни (насамперед, у період поствоєнного відновлення нашої держави) [2, с. 451]. Також при цьому необхідно забезпечити, щоб роботодавці (в рамках системи критичної інфраструктури) в усіх сферах дотримувалися права працівників на об'єднання та участь у колективних переговорах, не ухиляючись при цьому від своїх обов'язків із забезпечення соціально безпечного буття найнятих ними працівників.

Третє – забезпечувати доступ до заходів соціального захисту задля забезпечення того, щоб працівники критичної інфраструктури могли реалізовувати належну їм свободу праці, не побоюючись при цьому втратити необхідних засобів для існування (набуття критичної соціальної уразливості) через такі фактори, як вступ у шлюб, вагітність, батьківство, хвороба, інвалідність (зокрема, інвалідність дитини або дружини чи чоловіка) або ж, наприклад, старість. У цьому контексті держава повинна приділяти значну увагу забезпеченню ефективного функціонування системи перепідготовки працівників, підвищення кваліфікації, системи надання медичних послуг та інших форм соціальної допомоги працівникам та їхнім сім'ям для забезпечення їхньої соціальної безпеки (насамперед за змістом їхнього психофізіологічного і соціального благополуччя, а також соціальної інтеграції).

Приймаючи до уваги викладене зазначимо, що в умовах сьогодення, в яких акцентується увага на забезпеченні соціальної безпеки працівників критичної інфраструктури, наявна потреба у розробці законодавчого акту, що регулюватиме їх соціально-правові гарантії забезпечення соціальної безпеки, зокрема, й враховуючи при цьому необхідність законодавчого закріплення широкої інтерпретації принципу свободи праці працівників критичної інфраструктури, що має також бути збалансованою із концепцією загального блага (в цьому сенсі – колективної безпеки, як публічного інтересу). Враховуючи цей принцип законодавцю необхідно окреслити основні параметри організації праці та правового статусу цих працівників, з особливим акцентом на різних аспектах соціально безпечного втілення такого правового статусу працівника.

Список використаних джерел:

1. Занфірова Т.А. До питання про принцип свободи праці в трудовому праві України. *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. № 5. С. 146-149.
2. Лубінець Д.В. Трудоправові принципи правового механізму соціального захисту прав працівників критичної інфраструктури. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2023. Вип. 80, Ч. 2. С. 449-453. doi:10.24144/2307-3322.2023.80.2.72.

Маліборська А. М.

здобувачка вищої освіти

Інституту права, Львівський державний університет внутрішніх справ
e-mail:mukhaylivna.an@gmail.com

ФІНАНСОВІ АКТИВИ ЯК ОБ'ЄКТ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ

Фінансові активи, що включають у себе грошові кошти, цінні папери, банківські депозити, акції та інші інструменти інвестування, відіграють ключову роль у функціонуванні економіки та фінансових ринків. Вони є об'єктом цивільних прав, що означає, що учасники цивільних